

Santa Maria de Vilalleons

Sant Julià de Vilatorça

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Vilalleons
Alçada: 535

Coordenades:

Latitud: 41.89114
Longitud: 2.31799
UTM Est (X): 443421
UTM Nord (Y): 4637915

Classificació

Número de fitxa 08220 - 64
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Romànic Modern
Segle XI-XVIII
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: POUM (DOGC 5817 de 14/02/2011).
Número inventari Sí, IPA: 23660.
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Privada
Titular: 3581408DG4338S0001TB
Fitxes associades:
[Rectoria de Santa Maria de Vilalleons](#)
Autoria de la fitxa Virgínia Cepero González
Data de registre de la fitxa: dj., 04/04/2013 - 02:00

Descripció

Santa Maria de Vilalleons és una església d'una nau, coberta amb volta de canó reforçada per dos arcs torals, i capçada a llevant per un absis semicircular.

El temple ha estat objecte d'obres d'ampliació i reforma al llarg dels segles, fet pel qual externament es mostra molt alterat de volums, amb els afegitons de la torre campanar a l'extrem de ponent, el comunidor sobre l'absis i l'inici de la volta de la nau, les golfes i dues capelles laterals.

Hi ha dos grans capelles quadrangulars laterals, situades a l'extrem de llevant de la nau, afegides l'any 1530, que s'uneixen a la nau amb arcs de volta de mig punt, amb els angles aixamfranats. Es desconeix si les capelles substituïen o no dues absidioles, amb la qual cosa l'església hauria tingut una capçalera trevolada. Només una intervenció arqueològica al temple permetria obtenir més informació i confirmar aquesta hipòtesi.

El comunidor carrega sobre l'absis i l'inici de la volta de la nau, i pot correspondre al que es va construir l'any 1590, però modificat per la construcció de les golfes de la nau, al segle XVIII.

La nau es cobreix amb volta de canó, i les cobertes de les capelles dels braços del creuer són quatripartides. La torre campanar, integrada interiorment a la nau del temple, fa vint-i-dos metres d'alçada aproximadament, sobresortint molt del conjunt. Al seu extrem superior, s'hi obren finestrals allargats rectangulars, i culmina amb una coberta piramidal aplanada, a quatre vessants.

El campanar conserva dos portals originals a migdia, i un altre d'adovellat a tramuntana. Hi ha un tercer portal, corresponent a les reformes de l'any 1849, situat a ponent, que és de forma rectangular. La porta situada al costat de migjorn, està aparellada i parcialment destruïda, és oberta al mur de migdia i comunica amb la rectoria, es conserven les restes de dues arquivoltes.

A l'absis hi ha tres finestres de doble esqueixada. Exteriorment, és decorat per un fris d'arcuacions i finestres cegues, dividides per lesenes, i finalitzat per un fris de dents de serra sota la barbacana de lloses de pedra.

Aquesta decoració que ornamenta l'absis, amb el fris d'arcuacions, finestres cegues i dents de serra, es repeteix a la part alta dels murs de tramuntana i de migdia, a excepció de les lesenes. Al campanar de ponent, la decoració s'interromp.

Sobre el portal principal, s'hi obre una rosassa vorejada per dues arquivoltes ben treballades, procedents de l'antiga portada romànica. La superior, amb una decoració vegetal de tiges ondulades de les que broten fulles de palmetes, i la que forma la part inferior de la rosassa, amb un seguit d'entrellaços que formen un dibuix geomètric.

L'aparell dels murs és de carreus de mida mitjana, ben treballats, disposats en filades regulars, lligats amb morter de calç. El parament del campanar presenta un aparell de carreus desbastats, disposats en filades regulars.

L'aparell dels murs dels afegits posteriors és de reble, reforçat a les cantonades.

A l'interior del temple, es conserven cinc retaules refets després del pillatge que hi practicaren els francesos l'any 1654. Es tracta del millor conjunt de retaules barrocs de tota la Plana de Vic.

Història

Santa Maria de Vilalleons es trobava dins l'antic terme del castell de Taradell.

El lloc de Vilalleons es citat per primer cop a la documentació antiga, l'any 927, quan Duran i la seva esposa Rosa van vendre a Conrad i la seva esposa Alúdia una peça de terra situada al terme de Taradell, a la vila de Vilalleons.

Les funcions parroquials consten per primer cop a l'any 1007, quan Enyec i la seva esposa Richel van vendre a Sunifred i a la seva esposa Martina una peça de terra, situada a la parròquia de Vilalleons, al lloc

anomenat l'Olmeda.

El temple primitiu va ser substituït, pels volts de l'any 1080, per un altre de factura romànica, que perdura fins a l'actualitat.

Al segle XII, es va erigir l'atri i la portada, que va sobrealçar-se en forma de campanar. La construcció de l'atri va motivar la destrucció de la portalada romànica, de la que es conserven les arquivoltes.

Al segle XVI, s'hi van afegir les dues capelles característiques gòtiques, que probablement substituïen dues absidioles laterals de l'edifici romànic. Tanmateix, es va enderrocar la façana, substituint-la pel pesat cloquer actual, però conservant la primitiva porta de ponent.

Al segle XVI es va bastir el comunidor, modificat al segle XVIII per la construcció de les golfes de la nau. L'any 1654, l'església va ser incendiada i saquejada per les tropes franceses, fet pel qual va haver de ser restaurada

L'any 1756, es va renovar l'interior de l'edifici amb decoració barroca, i l'any 1779 va ser construïda la sagristia.

El primitiu portal de ponent va ser enderrocat durant el segle XIX, per tal de fer-lo més ample per a que pogués passar la processó del Santíssim. En aquest segle va ser aixecat l'atri i, sobre seu, un campanar groller. Les restes de les arquivoltes de l'antic portal van ser posades a la rosassa de la façana de ponent. Santa Maria de Vilalleons va tenir des del segle XIV, una devoció supraparroquial i era invocada com a santuari marià, fet pel qual es va crear la llegenda sobre el trobament de la imatge de la Verge, a causa del prestigi que tenien les marededéus trobades. La llegenda va situar a la Font de Puig-l'agulla el lloc on s'havia trobat la Mare de Déu de Vilalleons.

L'any 1654, l'església de Vilalleons va ser incendiada per les tropes franceses, en el decurs d'una de les moltes invasions que van fer a Catalunya des de l'any 1652, fet que va provocar la pèrdua de tots els seus altars i de l'antiga imatge de Santa Maria.

Tanmateix, aquest succés va provocar el naixement de la capella de Puig-l'agulla, que aviat va reemplaçar l'antiga església de Santa Maria de Vilalleons. La devoció es va adreçar vers el lloc on s'havia fet la troballa de l'antiga imatge de la Mare de Déu, i d'on procedia el seu llegendari culte.

Bibliografia

- AA.DD. (1986). "Santa Maria de Vilalleons" Catalunya Romànica, vol. III: Osona (II). Barcelona: Ed. Gran Enciclopèdia Catalana.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE CULTURA (1986). Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya (Sant Julià de Vilatorça).
- GUDIOL i CUNILL, J. (1912-14). "Excursió a Vilalleons", Butlletí del Centre Excursionista de Vich, vol. I, pàgs. 163-171.
- H. M. TALLER D'ARQUITECTURA I CONSTRUCCIÓ S. L (2010). Catàleg de béns d'interès històric arquitectònic i paisatgístic. POUM. Ajuntament de Sant Julià de Vilatorça. Sant Julià de Vilatorça.
- PLADEVALL i FONT (1955), "Santa Maria de Vilalleons". AUSA, vol.II., núm. 14. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, p. 153-160.
- PLADEVALL i FONT, A. (1994). Puig-L'Agulla i Vilalleons: un santuari i una parròquia mil·lenària. Barcelona: Ed. Montblanc-Martín.
- ROMEU i BISBE, J. (1992). Història de Sant Julià de Vilatorça. Vic: Eumo Editorial.

